

Besluit Verlenen ontheffing

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Onderwerp

Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 28

Stichting Talis

T.a.v. [REDACTED]

Boekweitweg 6

6534 AC NIJMEGEN

Locatie

Talis-complexen bebouwde kom Wijchen

Gemeente

Wijchen

Activiteit

Renovatie- sloop- en bouwprojecten

Beste [REDACTED]

Hierbij ontvangt u een definitief besluit over bovengenoemde aanvraag.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is een kaart van de projectgebieden opgenomen. Neem alle bijlagen goed door.

Definitief besluit

Wij verlenen u deze ontheffing. Wij publiceren dit besluit www.overheid.nl. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

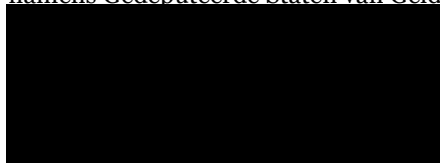
Blad

2 van 28

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [Gelderland.nl](https:// Gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Erik Steenbergen
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03856405, 03856624, 03856625, 03856626, 03856627, 03856629, 03961646, 03946998,
03961646, 03962227.

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Kaart projectgebied

Beroep

Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op [www.rechtspraak.nl](https:// www.rechtspraak.nl).

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op [www.rechtspraak.nl](https:// www.rechtspraak.nl).

BIJLAGE 1 – TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting Talis, Boekweitweg 6, 6534 AC te Nijmegen, hierna te noemen de aanvrager, van 1 februari 2023 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje *beoordeling* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- Onder het kopje *zienswijzen* wordt de binnengekomen zienswijze behandeld;
- De beslissing wordt afgesloten met een *conclusie* en *overige verplichtingen*.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 1 februari 2023 ontvingen wij een aanvraag op basis van een soortmanagementplan (hierna SMP) van Stichting Talis (hierna Talis) voor een generieke ontheffing (hierna GO) voor haar woningbezit in de bebouwde kom van Wijchen. De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.1 lid 2 voor het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus, gierzwaluw en huiszwaluw en artikel 3.5 lid 2 en lid 4 voor het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis en het opzettelijk verstoren van vleermuizen.

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van de in de wet genoemde belangen van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

De aanvraag en de volgende documenten maken onderdeel uit van deze ontheffing:

- Deel 1 Uitvoering SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen); 31 januari 2023, Arcadis.
- Deel 2 Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen); 31 januari 2023, Arcadis.
- Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten; 22 december 2021, Arcadis.
- Rapportage nulmeting SMP Talis (Wijchen) 2021; 31 januari 2023, Arcadis.
- SMP Talis (Wijchen) nest- en verblijfplaatsen van soorten t/m 2020; 31 januari 2023, Arcadis.

In eerste instantie is door de gemeente Wijchen in februari 2022 een aanvraag ingediend voor een ontheffing voor een SMP voor de hele bebouwde kom van Wijchen. Het woningbezit van Talis maakte hier onderdeel van uit. Een ontheffing voor een SMP voor de gemeente bleek binnen de huidige randvoorwaarden die de provincie hieraan stelt nog niet mogelijk. In een overleg tussen de gemeente Wijchen, Stichting Talis, Arcadis en de provincie, is daarop besloten om een aparte aanvraag voor een generieke ontheffing voor het woningbezit van Talis binnen de bebouwde kom van Wijchen aan te vragen.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn is een zienswijze binnengekomen.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

4 van 28

Deze aanvraag is niet getoetst aan het gebiedendeel zoals neergelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk zijn er door het project ook effecten op een Natura 2000-gebied en is hiervoor ook een vergunning Wnb nodig. Indien dit het geval is, dient de aanvrager deze ook bij de provincie aan te vragen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

5 van 28

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.3 lid 1, lid 4 en lid 5, 3.8 lid 1 en lid 5 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan van Stichting Talis, Boekweitweg 6, 6534 AC te Nijmegen;

voor de soorten, verbodsbepalingen en wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Huismus (<i>Passer domesticus</i>) Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>) Huiszwaluw (<i>Delichon Urbicum</i>)	Artikel 3.1 lid 2	Het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het wegnemen van nesten	A
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>) Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>) Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>) Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	Artikel 3.5 lid 2 Artikel 3.5 lid 4	Het opzettelijk verstoren Het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	B

Belang:

- A. Artikel 3.3 lid 4b onder 1 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.
- B. Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

6 van 28

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt alleen voor het woningbezit van Talis in het plangebied zoals aangegeven in figuur 1 van bijlage 2, in de gemeente Wijchen. Het woningbezit van Talis in de gemeente Wijchen betreft gemiddeld 8600 verhuureenheden.
2. Deze ontheffing is geldig tot 1 augustus 2033 voor de werkzaamheden en het woningbezit zoals beschreven in het soortmanagementplan voor gebouwbewonende soorten van Talis (Wijchen).
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1.
4. De ontheffinghouder neemt direct contact op met de provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-001950.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende dan wel gemachtigde (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-001950.
9. De werkzaamheden waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt en die vallen onder het soortmanagementplan van Talis (Wijchen) worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹.

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

7 van 28

Projectregistratie

10. Voor de voorgenomen projecten/werkzaamheden van een jaargang dient uiterlijk voor 1 januari van het betreffende jaar, een overzicht van de (geplande) projecten in het aankomende jaar opgestuurd te worden naar de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl onder vermelding van het zaaknummer 2023-001950. De planning dient door te lopen tot minimaal het moment dat het volgende overzicht opgestuurd wordt. Het overzicht bevat minimaal een kenmerk, een adres en type werkzaamheden en de geplande startdatum en doorlooptijd. Per aaneengesloten project wordt ook aangegeven of er bijzondere beschermde ecologische waarden, zoals bijvoorbeeld kraam- of massawinterverblijven, in het projectgebied zijn aangetroffen.
11. Per aaneengesloten project dient twee weken voor aanvang van de werkzaamheden, waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, een startmelding gedaan te worden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-001950. Het moment van ongeschikt maken voor een project wordt gezien als aanvang van de werkzaamheden. Bij de melding worden de contactgegevens van de ecologisch deskundige, die de begeleiding verzorgd voor het betreffende project, meegestuurd.
12. Over de uitvoering van de projecten in het voorafgaande jaar wordt uiterlijk voor 1 maart van het jaar daaropvolgend een rapportage opgestuurd, met een overzicht van de locaties en type werkzaamheden die zijn afgerond, een logboek van de ecologische controles en waar welke maatregelen en voorzieningen hierbij zijn gerealiseerd (salderingsboekhouding). Deze rapportage wordt verstuurd naar provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl onder vermelding van het zaaknummer 2023-001950.

Ecologische begeleiding

13. De ecologisch deskundige zoals genoemd in voorschrift 9 begeleidt in elke geval het plaatsen of aanbrengen van mitigerende maatregelen en het ongeschikt maken van (potentiële) verblijfplaatsen, houdt het logboek up-to-date en tekent de natuurvrijverklaring.
14. Bij elk project dat valt onder het SMP en waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, wordt gewerkt volgens een uitvoeringsplan (ecologisch werkprotocol) met een logboek, aftekenlijst en formulier natuurvrijverklaring. Dit uitvoeringsplan wordt opgesteld op basis van de voorschriften uit deze ontheffing en de te nemen maatregelen en handelwijze zoals beschreven in hoofdstuk 5 van Deel 1 van het Uitvoering SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen). Het uitvoeringsplan met natuurvrijverklaring en een aftekenlijst van controlebezoeken en een kopie van deze ontheffing is te allen tijde analoog op de werkplek aanwezig, en alle betrokken uitvoerende werknemers op de projectlocatie, dienen op de hoogte te zijn van de inhoud van het uitvoeringsplan en de voorschriften uit deze ontheffing en hier ook naar te handelen. De ecologisch deskundige zoals genoemd in voorschrift 9, houdt zijn/haar controles in het logboek bij, en tekent deze daarin af. Beeldmateriaal van de aangebrachte mitigatie en andere registratie van bijzonderheden of afwijkingen van het uitvoeringsplan kunnen in een digitaal logboek worden bijgehouden, maar dient desgevraagd direct aan bevoegd gezag getoond te kunnen worden.

Soortspecifieke voorschriften

15. Voor het ongeschikt maken van verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen mogen geen gas-expanderende vulmiddelen (zoals purschuim) gebruikt worden en geen netten of andere materialen waarin vogels of vleermuizen verstrikt kunnen raken.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

8 van 28

Vogels

16. Als in de broedperiode van vogels gewerkt wordt dienen aanwezige broedgevallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te blijven. Een deskundige op het gebied van vogels dient te bepalen of en welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Er is sprake van een broedgeval vanaf het moment van het aanvoeren van nestmateriaal totdat alle jongen zijn uitgevlogen.
17. Bij een woning of gebouw waar een kolonie van meer dan 5 gierzwaluwnesten zijn vastgesteld wordt altijd buiten de broedperiode van de gierzwaluw gewerkt, die loopt van 15 april tot 15 augustus en blijven de nestplaatsen na de renovatie behouden of worden alternatieven binnen 1 meter van de oorspronkelijke nestplaats aangeboden. Bij kolonies van meer dan 10 nesten of sloop is maatwerk nodig en goedkeuring van bevoegd gezag. Bij een woning of gebouw waar 1 tot maximaal 5 nesten van gierzwaluw zijn vastgesteld wordt bij voorkeur buiten de broedperiode gewerkt óf dient minimaal 1 jaar van tevoren voldoende tijdelijke mitigatie te zijn aangebracht binnen 150 meter van de oorspronkelijke locatie en dienen voor de acceptatie, minimaal tussen 1 tot half mei, regelmatig lokgeluiden te worden afgespeeld. De oorspronkelijke locaties dienen in dat geval vóór 15 april ongeschikt gemaakt te zijn.
18. Bij een woning of gebouw waar een kolonie van 10 huismusnesten of meer zijn vastgesteld wordt altijd buiten de broedperiode van de huismus gewerkt, die loopt van 1 maart tot 1 september. Bij een woning waar een kolonie van 5 tot 10 huismusnesten zijn vastgesteld wordt bij voorkeur buiten de broedperiode van de huismus gewerkt óf dient minimaal 3 maanden van tevoren voldoende tijdelijke mitigatie te zijn aangebracht binnen 150 meter van de oorspronkelijke locatie.
19. De woningen waar nesten van huismussen zijn vastgesteld, worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken moet gebeuren onder gunstige weeromstandigheden, dat wil zeggen: droog, overdag niet-vriezend, en een windkracht onder 6 Beaufort.
20. Indien (potentiële) broedlocaties voor vogels voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. Dient hierbij rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige vleermuizen of andere dieren die kunnen worden ingesloten, en die ook buiten hun eigen kwetsbare perioden moeten kunnen ontsnappen.
21. Aanwezige bomen, struiken en gevelgroen, foerageer- en drinkmogelijkheden en zandige plekken voor stofbaden, blijven binnen het plangebied tijdens en na de werkzaamheden zoveel mogelijk behouden. Verwijderd groen wordt opnieuw aangeplant.

Vleermuizen

22. Anders dan in paragraaf 2.5.2.1 van deel 2 Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen) onder SMP methodiek voor vleermuizen is aangegeven, dient bij het onderzoek naar massawinterverblijven (gebouwen vanaf 4 verdiepingen) minimaal twee bezoeken in de periode van 1 augustus t/m 10 september plaats te vinden, met minstens 10 dagen tussentijd, in plaats van één bezoek.
23. Alle te renoveren of te slopen gebouwen die potentieel geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen, worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. Er mag alleen ongeschikt gemaakt worden in het actieve seizoen van vleermuizen, lopend van 1 april tot 1 november en niet in de kwetsbare kraamperiode (niet tussen 1 mei en 15 juli).

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

9 van 28

Indien in een gebouw of woning een verblijfplaats van laatvlieger is vastgesteld dient voor het einde van de kraamperiode gewacht te worden tot 15 augustus en dient het ongeschikt maken voor de winterperiode, al vóór 15 oktober plaats te vinden.

24. Het ongeschikt maken moet voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten de kwetsbare perioden worden uitgevoerd. Echter tussen het ongeschikt maken en de start van de bouwwerkzaamheden moeten wel minimaal 3 dagen (5 dagen bij een kraamverblijf) hebben gezeten waarop het weer na zonsondergang voldoende geschikt is geweest voor vleermuizen om uit te vliegen. Dat houdt in minimaal 10 graden Celsius, weinig wind (< 5 Bft) en overwegend droog. Daar waar de werkzaamheden in de winterperiode moeten plaatsvinden, moet het ongeschikt maken al voor 1 november zijn uitgevoerd.
25. De ecologisch deskundige controleert nadat ongeschikt is gemaakt en de dieren voldoende tijd hebben gekregen om de gebouwen te verlaten of er geen dieren meer aanwezig zijn. Dit gebeurt door te controleren op in- of uitvliegers met batdetector of warmtebeeldcamera. Nadat de ecologisch deskundige heeft vastgesteld dat er geen dieren meer aanwezig zijn, wordt het gebouw natuurvrij verklaard dit wordt vastgelegd met een natuurvrijverklaring in het (analoge) uitvoeringsplan dat op de werkplek aanwezig is.
26. Het ongeschikt maken voor vleermuizen gebeurt door het afsluiten van alle potentiële in-/uitvliegopeningen met exclusion-flaps. Vanuit elke mogelijke verblijfplaats moet een vleermuis binnen 2 meter een geschikte uitvliegopening met exclusion-flap kunnen bereiken. Alleen locaties die van buitenaf volledig en zonder hulpmiddelen zijn te overzien en waar op dat moment geen vleermuizen aanwezig zijn, mogen ook zonder een exclusion-flap worden afgesloten. Bij sloop wordt een gebouw indien mogelijk geleidelijk en zoveel mogelijk handmatig ontmanteld zodat potentiële verblijfplaatsen (aan de bovenkant) open komen te liggen en de dieren zelfstandig het gebouw kunnen verlaten. Indien dit niet mogelijk is, of alleen met kans op doden/verwonden, dient gebruik te worden gemaakt van exclusion-flaps.
27. Indien tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen, wordt het werk ter plaatse stopgezet totdat de vleermuizen uit zichzelf vertrokken zijn. De ecologisch deskundige wordt hierbij geraadpleegd. Indien de vleermuizen niet uit zichzelf vertrekken, moet contact worden opgenomen met de provincie Gelderland om toestemming te vragen voor aanvullende maatregelen.

Mitigatie

28. De mitigerende maatregelen en voorzieningen moeten voor wat betreft de hoogte, expositie en omgevingsfactoren, conform de richtlijnen uit de kennisdocumenten van BLJ12 geplaatst worden.
29. De generieke mitigatie wordt minimaal uitgevoerd conform de aantallen in tabel 7 uit Deel 1 Uitvoering SMP gebouwbezonende soorten Talis. De voorstellen voor specifieke mitigatietaken (maatwerk) worden minimaal 4 weken voor de uitvoering aan bevoegd gezag ter beoordeling voorgelegd.
30. Tijdelijk aangebrachte voorzieningen dienen te blijven hangen tot de permanente voorzieningen zijn gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening wordt gehouden met de gewenningsperiode. Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze niet in gebruik zijn en buiten de meest kwetsbare periodes van de betreffende soort. De voorzieningen dienen verwijderd te worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

10 van 28

31. Het terugplaatsen van vogelschroot om vogels weer toegang te verschaffen onder de dakpannen van geïsoleerde daken, mag niet bij de dakzijden aan de zuidkant van een woning plaatsvinden.
32. Nog niet wetenschappelijk bewezen permanente voorzieningen uit de maatregelencatalogus mogen maximaal 25 % van de generieke mitigatie uitmaken die per salderingsgebied, en per soortgroep wordt ingezet. Als uit monitoring blijkt dat bepaalde type permanente voorzieningen niet functioneren, worden ze uit de mitigatiecatalogus gehaald of in ieder geval niet meer ingezet binnen het project.
33. Minimaal 50% van de permanente mitigatievoorzieningen voor vleermuizen moeten zodanig geïsoleerd zijn, of ingebouwd, zodat ze ook als winterverblijf kunnen functioneren.

Monitoring en evaluatie

34. Het aanvullend onderzoek vindt maximaal 1,5 jaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden plaats. Dit is gerekend vanaf het laatste onderzoek in de paarperiode, of de kraamperiode als deze als laatste heeft plaatsgevonden. Indien men vanwege onvoorziene omstandigheden pas 2 jaar na het aanvullend onderzoek kan starten, moet dit voor het aflopen van de 1,5 jaar gemeld worden, en dient in het seizoen van het tweede jaar, eerst gecontroleerd worden waar de eerder waargenomen kwetsbare functies (kraam-/ massawinterverblijf of vogelkolonies > 5 ex.) zich op dat moment in het plangebied bevinden.
35. De definitieve vaststelling van het monitoringsplan zal in overleg met bevoegd gezag plaatsvinden, dit dient te gebeuren op initiatief van de ontheffinghouder en binnen een jaar na het afgeven van deze ontheffing. Lopende de ontheffing voor het SMP kan deze monitoring op detail nog aangepast worden.
36. Na een periode van 5 jaar zal op initiatief van de ontheffinghouder het SMP en de monitoring met bevoegd gezag worden geëvalueerd om te bepalen of er aanpassingen in het SMP of het monitoringsplan nodig zijn.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Stichting Talis biedt in Wijchen huisvesting aan ruim 8.600 huishoudens. In de prestatieafspraken met de verschillende gemeenten is afgesproken dat vanaf 2019 tot 2023 voor huurwoningen het gemiddelde energielabel B wordt gerealiseerd. Dit als tussenstap op weg naar energielabel A in 2030 en een CO₂-neutrale woningvoorraad in 2050. Voor de verduurzaming (opwaardering energielabel) en onderhoud van haar woningen voert Talis (Wijchen) jaarlijks onderhoud- en verduurzamingsprojecten uit.

Deze werkzaamheden hebben in veel gevallen een negatief effect op verblijfplaatsen van beschermde gebouwbewonende soorten zoals vleermuizen en broedvogels. In dat kader heeft Stichting Talis aan Arcadis gevraagd een Soortmanagementplan (SMP) op te stellen. Hiermee kunnen grootschalige renovaties en verduurzamingsprojecten gecoördineerd en natuurinclusief worden uitgevoerd.

Het SMP maakt gebruik van een vast stappenplan en registratiesysteem, voor de onderzoeksinspanning, uitvoering en mitigatie, waardoor de wettelijke bescherming van de gebouwbewonende soorten en hun verblijfplaatsen binnen de projecten gewaarborgd blijft en gemonitord kan worden.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

11 van 28

Een SMP maakt het mogelijk om voor een grootschalig project, voor een aantal beschermde soorten en verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Wnb) een generieke ontheffing voor een langere looptijd te krijgen.

De ruimtelijke ingrepen en werkzaamheden die onder het SMP van Talis (Wijchen) en deze generieke ontheffing vallen zijn:

- Beheer en onderhoud van gebouwen (zoals plaatsen steigers, schilderwerk, reparatie/vervanging van dakgoten en dakpannen/bekleding, herstel voegwerk).
- Renovatie van gebouwen (o.a. gevelbeplating, kozijnen vervangen).
- Verduurzaming van gebouwen (zoals isolatie van dak en spouw, zonnepanelen plaatsen).
- Sloop van gebouwen in combinatie met nieuwbouw.

Het totale woningbezit wordt projectmatig aangepakt. Voor de verschillende deelprojecten (salderingsgebieden) worden toepasbare begrenzingsen gekozen voor wat betreft het onderzoek en de uitvoering van de werkzaamheden en mitigatie. De ontheffing is aangevraagd voor de periode van tien jaar. Tussentijds zal in een aantal salderingsgebieden monitoring plaatsvinden en zal het SMP, de uitvoering en de monitoring, in samenspraak met bevoegd gezag, na 5 jaar worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd. Na deze tien jaar zal het SMP in overleg met bevoegd gezag worden geactualiseerd en kan de ontheffing zo mogelijk worden verlengd of zal een nieuwe ontheffing worden aangevraagd.

Het SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen) op grond waarvan deze generieke ontheffing is afgegeven, bestaat uit twee delen:

- Deel 1 Uitvoering SMP gebouwbewonende soorten Talis (Arcadis, jan 2023)
- Deel 2 Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Talis-Wijchen. (Arcadis, jan 2023)

In deel 1 van het SMP is het projectplan uitgewerkt. Dit is opgesteld voor de uitvoering van de werkzaamheden en de mitigerende maatregelen, zoals projectleiders, ecologen, aannemers en de algemene coördinator SMP vanuit Talis. De volgende aspecten zijn uitgewerkt in deel 1:

- De reikwijdte en plichten voor de uitvoering die volgen vanuit een ontheffing Wnb en het SMP voor wat betreft het plangebied, ingrepen, onderzoeksinspanning, ontmoediging, ecologische controles, mitigatie(taakstelling), rapportages en monitoring;
- Organisatie van de SMP aanpak; rolverdeling, registratie, jaaragenda, documentatie binnen Talis);
- Projectuitvoering (stappenplan mitigatiemaatregelen).

In deel 2 van het SMP is de methode en uitvoering van het soortmanagementplan onderbouwd en toegelicht in het kader van de soortbescherming voor de Wet natuurbescherming. De volgende aspecten zijn uitgewerkt in deel 2:

- Onderbouwing onderzoeksmethodiek gebouwbewonende soorten;
- Achtergrond en staat van instandhouding van de mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- Effectbeoordeling werkzaamheden en mitigerende maatregelen;
- Monitoring populatietrend beschermde soorten en effectiviteit natuurvrij maken en mitigatie;
- Juridische onderbouwing van alternatievenafweging, wettelijk belang en gunstige staat van instandhouding.

Onderzoek

Er is een verschil tussen de reguliere werkwijze van onderzoek voor een ontheffing Wnb en de werkwijze bij een soortmanagementplan. Bij de reguliere werkwijze wordt het plangebied volledig en eenmalig volgens landelijke protocollen onderzocht. De doelstelling van dit onderzoek is om soorten en hun verblijfplaatsen uit te kunnen sluiten, dan wel vast te stellen. De mitigatie vindt vervolgens plaats op basis van de daadwerkelijk aangetroffen soorten en verblijfplaatsen. Bij het SMP wordt geen uitsluitend onderzoek verricht, maar wordt een (worst-case) inschatting op basis van steekproeven gemaakt, van de te verwachten soorten en aantallen. Wel vindt er gericht onderzoek plaats naar de belangrijke en bijzondere verblijfplaatsen binnen het netwerk, zoals kraamverblijven, massawinterverblijven en locaties van kolonies huismussen of gierzwaluwen. De mitigatie wordt hierop voor het hele plangebied generiek en ruim aangebracht in potentieel geschikte gebouwen, en daarnaast wordt voor de bijzondere verblijfplaatsen maatwerk geleverd. Het onderzoek naar beschermde gebouwbewonende soorten binnen het plangebied van het SMP vindt in vier verschillende onderdelen plaats. Het gaat om:

- bureauonderzoek (NDFF en al eerder uitgevoerde onderzoeken);
- modelmatig onderzoek (GIS-analyse van het woningbestand);
- veldonderzoek; steekproef en aanvullend onderzoek;
- een visuele inspectie tijdens het ongeschikt maken;
- monitoring na de ingreep.

De verschillende onderdelen van de onderzoeksmethodiek staan beschreven in hoofdstuk 2 en bijlage B van deel 2 Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen).

Bureauonderzoek

Hiervoor wordt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Daarnaast worden de resultaten van een aantal afgeronde reguliere onderzoeken uit 2016 t/m 2021 (zie ook steekproef) gebruikt voor het geschiktheidsmodel en de mitigatietaakstelling.

Modelmatig onderzoek

Bij dit onderzoek wordt op basis van een GIS-analyse op kenmerken, binnen het plangebied de geschiktheid van de gebouwen en omgeving voor de gebouwbewonende soorten in kaart gebracht. Dit geeft een eerste indicatie waar welke soorten verwacht kunnen worden en welke maatregelen daarbij getroffen moeten worden.

Steekproef

In de periode van 2016 t/m 2021 is een deel van het woningbezit van Talis in Wijchen, onderzocht conform (op dat moment geldende) landelijke onderzoeksprotocollen voor gebouwbewonende soorten. Deze steekproef is gebruikt om het geschiktheidsmodel te valideren (toetsen) en de mitigatietaakstelling per woning te onderbouwen.

Aanvullend onderzoek

Binnen het resterende woningbezit zal aanvullend onderzoek plaatsvinden gericht op het inventariseren van belangrijke verblijfplaatsen. Het gaat daarbij om kraamverblijfplaatsen van vleermuizen, massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen, grotere kolonies van huismussen, huiszwaluwen en gierzwaluwen. Dit type verblijfplaatsen zijn aanleiding voor maatwerk in plaats van een generiek pakket aan maatregelen. Hierbij is het doel van het onderzoek niet om soorten uit te sluiten (zoals bij landelijk geldende protocollen), maar om de belangrijkste verblijfplaatsen in kaart te brengen. Het aanvullend onderzoek vindt maximaal 1,5 jaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden plaats. Dit is gerekend vanaf het onderzoek in de paarperiode. Indien men vanwege onvoorziene omstandigheden pas 2 jaar na het aanvullend onderzoek kan starten, moet in het seizoen van het tweede jaar eerst gecontroleerd worden waar de eerder waargenomen kwetsbare functies (kraam-/ massawinterverblijf of vogelkolonies > 5 ex.) zich op dat moment in het plangebied bevinden.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

13 van 28

De methodiek en randvoorwaarden zijn uitgewerkt in paragraaf 2.5.2 SMP Methodiek, van Deel 2 Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Talis (Wijchen). Als aanscherping op de onderzoeksmethodiek voor vleermuizen in 2.5.2.1 is voorschrift 22 opgenomen in deze ontheffing.

Visuele inspectie

Ter controle en aanvulling van de voorspelling op basis van het geschiktheidsmodel (modelmatig onderzoek) wordt een visuele inspectie uitgevoerd bij de gebouwen. Tijdens de inspectie worden gebouwen onderzocht op aanwezigheid van potentiële en/of actuele verblijven van jaarrond beschermde nesten van broedvogels of verblijven van vleermuizen. Deze inspectie vindt direct voorafgaand aan, of tegelijk met, de maatregelen om de gebouwen natuurvrij te maken plaats en kan daardoor ook door de begeleidend ecooloog gebruikt worden als input voor het ongeschikt maken. De inspectie vindt plaats buiten de kwetsbare periodes van de betreffende soorten. Bij de ecologische inspectie wordt gebruik gemaakt van hoogwerkers en endoscopen. Verder zullen dakpannen ter hoogte van de dakrand worden opgetild om eventuele nesten op te sporen.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden binnen het project

Voor de renovatie-, sloop en overige werkzaamheden aan de woningen en gebouwen van Talis, zal rekening moeten worden gehouden met 'gebouwbewonende soorten'.

Van sommige gebouwbewonende vogelsoorten zijn de nestplaatsen jaarrond beschermd. Van enkele andere vogelsoorten die in en rond gebouwen kunnen voorkomen, is de nestplaats alleen in hun broedperiode beschermd.

Voor het verstoren en beschadigen of vernielen van actieve nesten van broedende vogels wordt geen ontheffing afgegeven. Deze ontheffing voorziet alleen op jaarrond beschermde nesten van de huismus, gierzwaluw en huiszwaluw.

Er kunnen diverse soorten vleermuizen voorkomen in gebouwen. Waaronder de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

De aanwezigheid van een aantal zeldzamere vleermuissoorten wordt zeer klein geacht. Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder Wnb. De ontheffing is niet aangevraagd voor deze zeldzame vleermuissoorten. Als deze zeldzame vleermuissoorten een verblijfplaats hebben in de te renoveren of te slopen gebouwen, zal hier alsnog een ontheffing voor aangevraagd moeten worden.

Naast het aanvullend onderzoek, waarbij deze zeldzamere soorten ook bij toeval kunnen worden aangetroffen, voorziet het SMP in een stappenplan waarbij alle potentiële verblijfplaatsen binnen het woningbestand van Talis, standaard ongeschikt worden gemaakt en mitigatie ruimschoots en verspreidt over het hele woningenbestand wordt aangebracht. Daarmee worden er standaard meer maatregelen getroffen dan dat die zouden zijn getroffen bij reguliere ontheffingen.

Er is wel een klein risico dat met de werkzaamheden die onder het SMP worden uitgevoerd, verblijfplaatsen van zeldzame soorten, zonder dat die als zodanig worden onderkent, ongeschikt worden gemaakt.

Beschermde soorten en hun verblijfplaatsen die voor kunnen komen bij het verwijderen van groen in tuinen, alsmede het bouwrijp maken van terreinen maken geen onderdeel uit van het SMP, en zijn daarom ook niet opgenomen in de aanvraag van de ontheffing.

Voor niet beschermde soorten of vrijgestelde soorten geldt altijd de zorgplicht.

In tabel 1 van deze ontheffing staan de soorten die relevant zijn vanuit de Wnb en waarvoor ontheffing is verleend.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de beschermde ecologische waarden.

In hoofdstuk 3 van deel 2 Onderbouwing SMP Talis (Wijchen) worden de effecten die de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op de beschermde soorten behandeld. Door de impact van de ingreep in het gebouw (gevel, dakrand en dak) te combineren met de voorkeursplek en andere mogelijke verblijfplaatsen van een soort, ontstaat inzicht in de mogelijk negatieve effecten, indien de betreffende soorten aanwezig zijn. Het gaat daarbij om de kans op opzettelijk verstoren, het opzettelijk doden en verwonden, het vernielen van eieren en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen. In onderstaande tabel 'ingreep' versus 'soorten' voor de te verwachten effecten op beschermde soorten binnen het SMP.

Tabel 4 Kruistabel met de te verwachten effecten van een aantal mogelijke ingrepen versus soorten. Rood = conflict ingreep (bij aanwezigheid); oranje = mogelijk conflict ingreep (bij aanwezigheid).

Ruimtelijke ingreep	Impact ingreep								
		Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoorvleermuis	Ruige dwergvleermuis	Overige gebouwbewonende vleermuizen	Huismus	Gierzwaluw	Huiszwaluw
Sloop bebouwing	Gevel/ dak(rand)								
Spouwmuurisolatie	Gevel/ dakrand								
Isolatie dak	Dak/ dakrand								
Isolatie vloer	Kelder								
Vervangen kozijnen	Gevel								
Plaatsen dakkapel	Dak								
Plaatsen zonnepanelen	Dak								
Schilderwerk buiten	Gevel								
Gevelreiniging	Gevel								
Aanbouw	Gevel								

(Bron: Arcadis SMP Talis Wijchen)

Niet alle verbodsbepalingen uit de Wnb zijn op grond van deze ontheffing toegestaan. Zo is het nog steeds verboden dieren (opzettelijk) te doden (of verwonden) en te vangen en mogen er geen actieve nesten worden beschadigd of vernield, of eieren worden weggenomen.

Het opzettelijk doden of verwonden en het verstoren of vernielen van actieve nesten zal altijd voorkomen moeten worden door buiten de kritische periode van de betreffende soorten te werken of voorafgaand aan conflicterende werkzaamheden, verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Het verlies van verblijfplaatsen (vleermuizen) en nestplaatsen (broedvogels) is met renovatie en sloop vaak niet te voorkomen. De negatieve effecten zullen in dat geval gemitigeerd moeten worden door voldoende alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden.

Mitigerende maatregelen

Het voorkomen en mitigeren van nadelige effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten, bestaat uit een aantal stappen.

- Uitvoeringsplan (ecologisch werkprotocol) opstellen
- Werken buiten de kwetsbare perioden of vooraf ongeschikt maken
- Waar nodig inzetten van tijdelijke voorzieningen
- Inspecteren en ongeschikt maken van nest- en verblijfplaatsen buiten de kwetsbare perioden
- Natuurvrij verklaren
- Generieke mitigatie (standaard) aanbrengen
- Specifieke mitigatie (maatwerk) aanbrengen

Uitvoeringsplan (ecologisch werkprotocol) opstellen

Het natuurvriendelijk en natuurinclusief werken (mitigatie in de ruime zin) zal per project worden uitgewerkt en vastgelegd in een uitvoeringsplan, ook wel ecologisch werkprotocol genoemd. Op deze manier weten alle partijen hoe de werkwijze van het SMP gewaarborgd is in het specifieke project. In geval van maatwerk zal het uitvoeringsplan tevens als onderbouwing richting bevoegd gezag dienen. Bij de uitvoering kan het bevoegd gezag door middel van handhaving controleren of de uitvoering conform de voorwaarden van het SMP en generieke ontheffing plaatsvinden.

Hiervoor dient het uitvoeringsplan ook als onderbouwing en bewijs.

Wat minimaal opgenomen is in het uitvoeringsplan staat beschreven in paragraaf 4.3.2 van deel 1 Uitvoering SMP Talis. De te nemen stappen uit het uitvoeringsplan moeten worden bijgehouden en afgetekend in een bijgevoegd logboek. Dit staat los van een digitaal logboek met het meer uitgebreide (foto)verslag zoals beschreven in paragraaf 4.3.5 Ecologisch Logboek (digitaal).

Werken buiten de kwetsbare perioden of vooraf ongeschikt maken

Om effecten en daarmee eventuele overtredingen op verbodsbepalingen (verstoring en doden van dieren) zoveel mogelijk te voorkomen dient er natuurvriendelijk gewerkt te worden. De exacte invulling van deze maatregelen zijn afhankelijk van de aard en omvang van de werkzaamheden. Door werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes uit te voeren of in die perioden ongeschikt te maken, kunnen veel nadelige effecten voorkomen worden.

Opmerking:

In deze ontheffing wordt steeds gesproken over “ongeschikt maken” in plaats van “ontmoedigen” of “natuurvrij maken” zoals in het SMP Talis gebruikelijk is. Ontmoedigen impliceert onaantrekkelijk maken, maar kan aanwezigheid (nog) niet volledig uitsluiten. Een natuurvrijverklaring nadien moet bevestigen dat het doel van ontmoedigen is bereikt. Voorschrift vanuit de ontheffing is dat verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt worden door uitsluiting (exclusion) of geleidelijke ontmanteling. Zie ook voorschrift 23 t/m 26. Uiteraard moeten de dieren daarbij de verblijfplaats nog wel zelfstandig kunnen verlaten.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

16 van 28

In hoofdstuk 5.3 van Uitvoering SMP Talis is in tabel 6 per maand de gevoelige perioden voor vleermuizen aangegeven:

Gevoelige perioden vleermuizen

Soorten	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Vleermuizen												

(Bron: Arcadis SMP Talis)

Rood = geen werkzaamheden uitvoeren, tenzij voorafgaand mitigerende maatregelen zijn genomen (ongeschikt maken), zie paragraaf 5.3.1 en 5.3.2 van deel 1 Uitvoering SMP Talis.

Oranje = werkzaamheden uitvoeren met mitigerende maatregelen, zie ook paragraaf 5.3.1 en 5.3.2.

Waar nodig inzetten van tijdelijke voorzieningen

Bij het ongeschikt maken van woningen wijken beschermde soorten doorgaans uit naar reeds bekende verblijfplaatsen in het netwerk. Hierbij wordt eerder de voorkeur gegeven aan bekende reeds bestaande plekken, dan aan tijdelijke mitigatievoorzieningen. Door gefaseerd te werken, wordt ervoor gezorgd dat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de omgeving van huidige verblijfplaatsen. Door natuurinclusief te renoveren, verduurzamen en bouwen wordt er tevens voor gezorgd dat er voldoende alternatieve verblijfplaatsen in het netwerk behouden blijven.

In sommige gevallen kan het echter noodzakelijk zijn om aan het begin van de looptijd van het SMP extra tijdelijke mitigatievoorzieningen te plaatsen. Dit is het geval als:

- De locatie geïsoleerd ligt.
- Er geen bebouwing in de directe omgeving (circa 100 meter) aanwezig is die geschikt is als verblijfplaats voor beschermde soorten vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.
- Er een heel groot deel van de wijk (>50%) in één keer onderhanden wordt genomen.

De ecooloog zal aangeven welke maatregelen mogelijk en nodig zijn. Hierbij moeten diverse keuzes gemaakt worden met betrekking tot type en verdeling van mitigatie binnen het projectgebied.

Inspecteren en ongeschikt maken buiten de kwetsbare perioden

Minimaal twee weken voor de start van het ongeschikt maken in een projectgebied, wordt bij bevoegd gezag een startmelding gedaan tezamen met een digitale kopie van het uitvoeringsplan. (indien binnen het project **maatwerk** van toepassing is wordt dit plan al eerder ter goedkeuring opgestuurd, zie verder).

Na een visuele inspectie door een ecooloog kan gestart worden met ongeschikt maken. Door te zorgen dat er geen vogels of vleermuizen aanwezig zijn tijdens de projectuitvoering, wordt voorkomen dat dieren ingesloten, gedood of verwond kunnen worden (en de wet wordt overtreden). Voor dit doel heeft de ecooloog exact omschreven welke maatregelen nodig zijn om de woning natuurvrij te maken. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in het uitvoeringsplan. Zie voor details paragraaf 5.3.2. en paragraaf 5.4.1 en 5.4.2 van deel 1 Uitvoering SMP Talis en de voorschriften in deze ontheffing.

Voor vogels wordt ongeschikt gemaakt buiten hun kwetsbare broedperiode en niet bij slecht weer of vorst overdag (huismussen), de broedperiode is afhankelijk van de soort en kan per seizoen verschillen door weersomstandigheden. De beperking in periode van ongeschikt maken volgt met name op de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in een gebouw. Bij het ongeschikt maken voor vogels moet hier al rekening mee worden gehouden.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

17 van 28

Er mag in drie perioden ongeschikt gemaakt worden (natuurvrij maken) zie tabel 6 hierboven:

- April; hierbij dient rekening te worden gehouden met de start van het broedperiode van de huismus vanaf maart en vanaf half april van de gierzwaluw (voorkomen van nestelen door bijvoorbeeld spouwborstels);
- Half juli – eind augustus; alleen als uit visuele inspectie of avondcontrole blijkt dat geen bewoonde verblijfplaatsen aanwezig zijn; *(toevoeging provincie: controle op de aanwezigheid van nog actieve vogelnesten of kraamverblijven van laatvliegers)*
- September-oktober; voorkeursperiode. *(toevoeging provincie: vanaf half oktober niet meer bij vastgestelde aanwezigheid van laatvlieger zie ook voorschrift 23)*

Natuurvrij verklaren

Als alle eventueel aanwezige dieren de projectwoning hebben kunnen verlaten (zie paragraaf 5.4.1 deel 1 SMP en voorschriften ontheffing) dient de ecooloog het gebouw natuurvrij te verklaren. Dit gebeurt bij gunstige weersomstandigheden met een inspectie op in- of uitvliegende dieren of met behulp van een batdetector of warmtebeeldcamera. Dit wordt verwerkt in een formele natuurvrij-verklaring. Deze verklaring is tevens het bewijs richting het bevoegd gezag dat het gebouw natuurvrij is gemaakt en daarop is gecontroleerd. Het is noodzakelijk dat deze natuurvrij-verklaring als (analoog) formulier opgenomen wordt in het uitvoeringsplan en door de ecologisch deskundige wordt afgetekend in het exemplaar van de aannemer.

Generieke mitigatie (standaardpakket) aanbrengen

Om de staat van instandhouding van de betreffende soorten te garanderen, worden voor alle woningen waar sprake is van renovatie en verduurzaming standaard verblijfplaatsen gemaakt voor gebouwbewonende soorten. Zie paragraaf 5.3.3 van deel 1 Uitvoering SMP Talis. Alle woningen krijgen tenminste een standaardpakket aan beschermingsmaatregelen. Dus ook bij woningen (en woningclusters) waar nu geen vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen voorkomen zullen maatregelen worden getroffen. De maatregelen kunnen daarbij wel geclusterd worden, zoals bijvoorbeeld op de kopgevel van een huizenblok. De generieke mitigatietaakstelling voor woningen en gebouwen voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw staat in onderstaande tabel 7 uit 5.3.3 (Deel 1). Het heeft de voorkeur dat bij de generieke mitigatie, de mitigatie voor de huismus (2/3 per woning) en gierzwaluw (1/3 per woning) gecombineerd worden in één inbouwkast voor gierzwaluwen. Beide soorten kunnen deze kasten (veilig) gebruiken. Bij huizenblokken waar daadwerkelijk kolonies van huismussen zijn vastgesteld kan de generieke mitigatie eventueel wel alleen op de huismussen worden afgestemd.

Generieke mitigatietaak

Tabel 7 Generieke mitigatietaakstelling

Soort	Type verblijf	Taakstelling grondgebonden woning	Taakstelling appartement met drie tot vijf woonlagen
Gierzwaluw	Nestplek	1/3 verblijf per woning	1/3 verblijf per woning met max van zes per complex
Huisumus	Nestplek	2/3 verblijf per woning	2/3 verblijf per woning met max van drie op de eerste 3 woonlagen
Vleermuis	Klein zomer-/najaarsverblijf	1	0,5 per woning met max van 10 per complex
	Kraamverblijf	0,25	1 per complex
	Massawinterverblijf	-	1 per complex indien complex geschikt

(Bron: Arcadis SMP Talis)

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

18 van 28

Per deelproject dat valt onder het SMP wordt een uitvoeringsplan (ecologisch werkprotocol) opgesteld. In dit uitvoeringsplan worden onder andere; het aantal voorzieningen, voor welke soort, locatie van inbouwen en type verblijfplaats van de generieke mitigatie opgenomen. Indien innovatieve of experimentele mitigatievoorzieningen, die nog niet of onvoldoende bewezen zijn, binnen een project worden ingezet, mogen deze maximaal 25 % van de mitigatietaakstelling per deelproject en soort uitmaken.

Specifieke mitigatie (maatwerk) aanbrengen

Sommige bijzondere verblijffuncties zijn moeilijk te mitigeren en vormen tevens een belangrijk onderdeel van de lokale populatie. Om deze goed te mitigeren is daarom maatwerk nodig. Het gaat hierbij om de volgende verblijffuncties van vleermuizen: kraamverblijven en massawinterverblijven en grotere kolonies in een complex of specifiek gebouw van; huismus (>10) , gierzwaluw (>10) of huiszwaluw (>5). Indien sprake is van een van bovengenoemde bijzondere verblijfsfuncties, zal mitigatie op basis van maatwerk plaatsvinden.

De betrokken ecooloog zal tijdens het ontwerp- en planningsproces met de projectleider, architect en aannemer nagaan of de betreffende bijzondere verblijfplaats kan worden behouden. Dit vanwege het grote belang voor de staat van instandhouding van de soort. Met een beperkte ontwerpaanpassing is dit vaak goed mogelijk. Indien het in de huidige vorm niet mogelijk is om de maatwerk verblijfplaatsen te behouden, zal op dezelfde plek in de woning of gebouw een vergelijkbare voorziening worden gerealiseerd. Daarbij is het van belang dat de verblijfplaats direct weer beschikbaar is voor de functie die verloren gaat. Dus bijvoorbeeld gereed ruim voor het winterseizoen in het geval van een massawinterverblijf. Het alternatieve verblijf dient qua omvang minimaal geschikt te zijn voor hetzelfde aantal dieren.

Indien binnen een project van het SMP maatwerk moet worden toegepast, wordt dit opgenomen en uitgewerkt in het uitvoeringsplan. In dat geval wordt het uitvoeringsplan ook ter goedkeuring aan bevoegd gezag opgestuurd. Dit dient tijdig genoeg te gebeuren, zodat eventueel noodzakelijke aanpassingen nog kunnen worden verwerkt.

Salderingsboekhouding

Bovengenoemde generieke mitigatie en maatwerkvoorzieningen worden geregistreerd in een overkoepelende salderingsboekhouding. Het gaat daarbij om het overzicht en management van de verdwenen en nieuwe verblijfplaatsen per salderingsgebied. Deze boekhouding wordt periodiek geactualiseerd door de betrokken ecooloog en/of SMP coördinator. Daarbij zal elk project moeten worden geregistreerd. De gegevens die terug te vinden zijn in de salderingsboekhouding worden toegelicht in paragraaf 4.3.1 van deel 1 Uitvoering SMP Talis. Eenmaal per jaar wordt de salderingsboekhouding van de gerealiseerde projecten aan bevoegd gezag opgestuurd.

Monitoring

Monitoring in het kader van dit SMP heeft als doel om de functionaliteit en gebruik van voorzieningen te bepalen, en het effect van de werkzaamheden en de genomen maatregelen op de populatie(trend)s te volgen.

Voor het SMP gebouwbewonende soorten Talis is een monitoringsplan met een looptijd van 10 jaar voorgesteld. Dit plan is uitgewerkt in hoofdstuk 4 van deel 2 Onderbouwing SMP Talis (Wijchen). De definitieve vaststelling van het monitoringsplan zal in overleg met bevoegd gezag nog moeten plaatsvinden. Lopende de SMP kan deze monitoring op detail aangepast worden. Na een periode van 5 jaar zal de monitoring met bevoegd gezag geëvalueerd worden om te bepalen waar monitoring nog noodzakelijk of gewenst is en/of er aanpassingen in het monitoringsplan nodig zijn.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

19 van 28

De monitoring bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vleermuistransecten (vleerMUS).
- Meetnet Urbane Soorten (MUS).
- Bijzondere verblijfsfuncties, SMP onderzoek in vijf complexen en twee salderingsgebieden..
- Visuele inspectie van de bewoning van aangebrachte verblijfplaatsen

De complexen en salderingsgebieden die steekproefgewijs worden onderzocht moeten een representatieve doorsnede van het woningbestand en verblijfplaatsen van de verschillende soorten vormen. Bij voorkeur met enkele bijzondere verblijffuncties. De exacte complexen en salderingsgebieden zullen aan de hand van de voorgenomen werkzaamheden de komende jaren bepaald worden, in afstemming met het bevoegd gezag de provincie Gelderland.

Rapportage

Het registratiesysteem binnen het SMP bestaat uit verschillende onderdelen en rapportages. Een overzicht hiervan is te zien in onderstaande tabel uit hoofdstuk 3.2.4 Algemene documentatie en verslaglegging Deel 1 Uitvoering SMP Talis.

Product SMP	Inhoud	Schaal niveau	Opsteller/ beheerder	Planning
Jaarlijkse projectenlijst	Overzicht van projecten die dat jaar worden uitgevoerd inclusief locatie en werkzaamheden	Projecten	Coördinator SMP	Voor 1 januari naar provincie Gelderland
GIS-viewer en database	GIS systeem	Gehele woningbezit	Coördinator SMP	Continu
Salderings-boekhouding	Bestand met actueel beeld van verlies van verblijfplaatsen en nieuwe verblijfplaatsen per salderingsgebied (deelgebied) van het afgelopen jaar	Gehele plangebied	Coördinator SMP	Continu Voor 1 januari update opsturen naar de provincie
Uitvoeringsplan generiek	Concrete beschrijving en instructie van ontmoediging en natuurinclusief bouwen	Project	Ecoloog	Voorafgaand aan realisatie project
Uitvoeringsplan maatwerk	Concrete beschrijving en instructie van ontmoediging en natuurinclusief bouwen bij een bijzonder verblijf	Project	Ecoloog en ter goedkeuring bevoegd gezag	Voorafgaand aan realisatie project
Natuurvrij verklaring	Verklaring dat in het gebouw geen soorten meer verblijven	Project	Ecoloog	Na afronding van ontmoediging
Mitigatieverklaring	Verklaring dat het gebouw natuurinclusief opgeleverd is	Project	Ecoloog	Na afronding van de werkzaamheden
Mitigatiecatalogus	Ontwerpeisen en functionaliteit mitigatiemaatregelen. T.z.t. ook online raadpleegbaar	Landelijk (in kader van alle SMP's)	Arcadis in samenwerking met SOVON en Zoogdiervereiniging	Jaarlijks update
Jaarverslag SMP	Resultaten met betrekking tot implementatie, mitigatie (generiek en maatwerk), lopend onderzoek en samenwerking partijen ter verantwoording uitvoering SMP	Gehele plangebied	Coördinator SMP	Jaarlijks Oplevering 1 maart (opvolgend jaar)
Monitoring- en evaluatierapport	Resultaten, analyse en evaluatie monitoring populatietrend, behoud bijzonder verblijven en effectiviteit mitigatie		Coördinator SMP	Jaarlijks rapportage monitoring en doorkijk naar planning volgend jaar. Na 3 en 5 evaluatie

(Bron: Arcadis SMP Talis)

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

20 van 28

Voor het bevoegd gezag zijn daarbij drie schaalniveaus te onderscheiden waarop de projecten gecontroleerd kunnen worden. De algemene projectregistratie in GIS waarin alle salderingsgebieden binnen het SMP zijn opgenomen. De registratie per salderingsgebied en/of project waarbinnen ook het uitvoeringsplan wordt opgesteld. En de registratie op en tijdens het uitvoeringsproject zelf, dat voor een deel analoog aanwezig is. Vanuit de verschillende registratiesystemen worden rapportages gemaakt die periodiek met bevoegd gezag worden gedeeld en waar nodig geëvalueerd.

Algemene registratie SMP

Kaartmateriaal en veel gegevens van de projecten die binnen het SMP Talis vallen zijn terug te vinden in de GIS-viewer voor het SMP Talis (Wijchen). Zo is hier onder andere het woningbestand, de begrenzing van de verschillende salderingsgebieden, de onderzoekresultaten (verblijfplaatsen) en de verwachte geschiktheid voor soorten in terug te vinden. Naast het GIS-bestand wordt de jaarplanning voor de projecten en aanvullend onderzoek en de monitoringsresultaten bijgehouden. De algemene registratie staat beschreven in paragraaf 4.2 deel 1 Uitvoering SMP Talis.

Projectregistratie SMP

Op basis van de onderzoeksresultaten, die uit te voeren werkzaamheden en mitigatietaakstelling (generiek en maatwerk) worden in overleg met de ecoloog, SMP-coördinator van Talis (Wijchen) en de aannemer, uitvoeringsplannen per project opgesteld. Per salderingsgebied wordt een salderingsboekhouding bijgehouden. Hierin is onder andere te zien waar in het salderingsgebied, voor welke soort, welk type en hoeveel mitigatievoorzieningen zijn aangebracht. De projectregistratie staat beschreven in paragraaf 4.3.1 t/m 4.3.3 deel 1 Uitvoering SMP Talis.

Registratie uitvoering SMP

Op de projectlocatie is een kopie van de ontheffing aanwezig, en de contactgegevens met telefoonnummer van de ecologisch begeleider van het project. Verder is een (analoge) kopie van het uitvoeringsplan aanwezig met een formulier natuurvrijverklaring en een aftekenlijst.

De natuurvrijverklaring wordt door de ecologisch begeleider ingevuld en getekend voor de start van het project. De stappen uit het uitvoeringsplan en controlebezoeken van de ecologisch begeleider, bevindingen, afwijkingen uitvoeringsplan of calamiteiten worden afgetekend op de analoge lijst die op de werkplek aanwezig is.

Het deel van het logboek waarin door de ecologisch deskundige foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen worden opgenomen, en eventuele afwijkingen van het uitvoeringsplan worden gemotiveerd, wordt digitaal bijgehouden, maar is door bevoegd gezag direct op te vragen. Details over deze registratie staan beschreven in paragraaf 4.3.4 t/m 4.3.6 in deel 1 Uitvoering SMP Talis.

Beoordelingskader

Het beoordelen van een aanvraag voor een generieke ontheffing op basis van een soortmanagementplan wijkt af van de beoordeling van reguliere ontheffingsaanvragen. Bij een reguliere aanvraag wordt eerst gekeken of de juiste soorten zijn onderzocht en of het uitgevoerde onderzoek volgens de vigerende protocollen heeft plaatsgevonden. Vervolgens wordt gekeken of op basis van de effectbeoordeling als gevolg van de ingreep, voldoende maatregelen worden getroffen. De kennisdocumenten van verschillende soorten zijn hierin vaak leidend.

Bij een soortmanagementplan wordt uitgegaan van worst-case. Dit houdt in dat men er rekening mee houdt dat alle beschermde soorten die zijn aangetroffen bij onderzoek of waarnemingen en waarvan potentieel geschikt leefgebied en verblijfplaatsen aanwezig zijn, daar ook voor kunnen komen. Ook de werkmethode (ongeschikt maken) en mitigatie richt zich op de potentiële aanwezigheid van de soorten. Bij de beoordeling van het onderzoek en de mitigatie van een SMP wordt dus eerder een werkmethode en stappenplan beoordeeld dan een specifiek project. Het bij renovatie- en bouwprojecten borgen van soortbescherming binnen een SMP is relatief nieuw.

Binnen de provincie Gelderland zijn hiervoor een aantal pilotprojecten opgestart die inmiddels ook een ontheffing hebben gekregen. Een voorbeeld is het SMP gebouwbewonende soorten van de gemeente Apeldoorn. Uit de ervaringen die bij deze projecten worden opgedaan worden verbeteringsvoorstellen gedaan, die meegenomen worden bij nieuwe aanvragen voor generieke ontheffingen op basis van een SMP.

Omdat deze benadering alleen maar rendabel is voor grotere projecten ligt het initiatief daarvoor bij gemeenten of woningbouwcoöperaties. Vanwege de lange looptijd en het grote aantal projecten dat hierbij betrokken wordt zijn de belangen groot, maar ook de mogelijke ecologische effecten. Daarom hebben al een aantal vooroverleggen tussen de initiatiefnemer (Talis) de ecologisch adviseur (Arcadis) en bevoegd gezag (provincie Gelderland) plaatsgevonden, alvorens een definitief SMP is ingediend. Dit maakt dat een aantal gewenste aanpassingen en voorstellen al in het voortraject zijn besproken en in het definitieve SMP zijn verwerkt.

Beoordeling onderzoeksmethodiek en mitigatie

Bij het werken volgens een SMP wordt uitgegaan van het potentieel voorkomen van beschermde gebouwbewonende soorten waarbij standaard gemitigeerd en natuurvrij wordt gemaakt. Daarmee treedt ook een vangnet in werking voor soorten en verblijfplaatsen die bij de reguliere methode gemist worden en voor het verdwijnen van potentiële verblijfplaatsen in gebouwen waar geen soorten zijn aangetroffen. Het aanvullend gebiedsdekkende onderzoek binnen een SMP richt zich daarbij op het vaststellen van bijzondere verblijffuncties binnen het lokale netwerk, zoals (grote) kolonies van huismussen of gierzwaluwen en kraamverblijfplaatsen of massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen.

Deze functies kunnen met minder onderzoeksinspanning vastgesteld worden dan het op uitsluiting gerichte onderzoek conform de protocollen. Daardoor kan met grotere onderzoeksgebieden gewerkt worden, maar kunnen ook enkele veldbezoeken achterwege gelaten worden die vooral gericht zijn op het vinden of uitsluiten van kleinere verblijfplaatsen.

Hoewel het vangnet van het standaard natuurvrij maken en mitigeren, zorgt dat er geen doden en verwonden vallen, moet de mitigatie wel voldoen voor de functie die wordt aangetast. Dit vraagt voor grote verblijfplaatsen als kraamverblijven of massawinterverblijven maatwerk waardoor deze verblijfsfuncties wel eerst gelokaliseerd moeten worden. In overleg met de initiatiefnemer zijn daarom enkele onderzoeksronden aan het aanvullend onderzoek toegevoegd om een grotere spreiding in de onderzoeksperioden te krijgen en daarmee de trefkans te vergroten. Niet alle afspraken hierover waren bij het moment van beoordelen al consequent doorgevoerd in de verschillende documenten van de aanvraag. Daarom is zekerheidshalve voorschrift 22 toegevoegd aan de ontheffing. Bij discrepanties is de ontheffing leidend, bij twijfel hierover dient het bevoegd gezag geraadpleegd te worden.

De generieke mitigatie die bij de renovatie en verduurzamingsprojecten wordt ingezet draagt zorg voor een grote spreiding in geschikte en duurzame verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten. Het aantal verblijfplaatsen wordt hiermee vele malen groter dan de mitigatie die bij reguliere ontheffingen van vastgestelde verblijfplaatsen wordt voorgeschreven en toegepast. Het heeft onze voorkeur dat bij de generieke mitigatie, de mitigatie voor de huismus (2/3 per woning) en gierzwaluw (1/3 per woning) gecombineerd worden in één inbouwkast voor gierzwaluwen. Beide soorten kunnen deze kasten (veilig) gebruiken. Bij huizenblokken waar daadwerkelijk kolonies van huismussen zijn vastgesteld kan de generieke mitigatie eventueel wel alleen op de huismussen worden gericht.

Doordat veel handelingen binnen het SMP gestandaardiseerd zijn, is er meer ruimte om te focussen op het behouden de bijzonder verblijfsfuncties en het leveren van maatwerk binnen het netwerk. Met het monitoringsplan kan gericht gestuurd worden op de lokale populatie en de effectiviteit van de mitigatie.

Wij kunnen instemmen met de voorgestelde onderzoeksmethodiek en mitigatietaakstelling.

Juridische onderbouwing ontheffing SMP Talis

Voordat bevoegd gezag een ontheffing kan afgeven op verbodsbepalingen uit hoofdstuk 3 soortbescherming van de Wet natuurbescherming moet aan drie voorwaarden voldaan zijn. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing; er geldt een in de wet genoemd belang; en de maatregelen leiden niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Andere bevredigende oplossing*In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen*

Talis (Wijchen) zal op termijn alle woningen die zij beheert renoveren of slopen voor zover dat nodig is omwille van bouwtechnische en/of energetische doelstellingen en verplichtingen. Tussendoor zal ook onderhoud plaatsvinden. Dit kan niet op een andere plek worden uitgevoerd. Het betreft werkzaamheden aan bestaande woningen en dat is aan de locatie gebonden. De technische staat van de woningen kan zodanig zijn, dat renovatie nodig is om de woningen te laten voldoen aan de technische/energetische eisen van deze tijd. De woningen zijn bijvoorbeeld onvoldoende geïsoleerd, waardoor er in de huidige situatie veel energieverlies optreedt. Indien er geen renovatie van deze woningen wordt uitgevoerd, zullen de woningen op termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot sloop van de woningen. Sloop van deze woningen betekent het verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten.

De gekozen werkwijze van het SMP, waarbij in elke te renoveren woning verblijfmogelijkheden voor gebouwbewonende soorten worden geplaatst – op basis van een worst-case scenario – betekent dat de tijd dat er geen verblijfplaatsen in een gebouw aanwezig zijn tot een minimum worden beperkt. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten kwetsbare periodes) wordt schade aan de beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. De meerwaarde van deze aanpak zit hem in het feit dat er meer verblijfplaatsen voor de betreffende soorten aangebracht worden dan dat er vanuit de wetgeving noodzakelijk is. Om te zorgen dat binnen de actieradius van de soort altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen zijn, is gekozen voor een indeling en aanpak per salderingsgebied. Hiervoor wordt een aparte boekhouding opgezet en bijgehouden. Met deze aanpak wordt het tijdelijke verlies van verblijfplaatsen voor de betreffende soorten afdoende gemitigeerd. In paragraaf 5.1 van deel 2 Onderbouwing SMP Talis (Wijchen) wordt de alternatievenafweging voor het project onderbouwd.

Beoordeling andere bevredigende oplossing

Het alternatief van geen renovatie of verduurzaming uitvoeren, heeft als gevolg dat op termijn de woningen onbewoonbaar zijn en gebouwen in verval zullen raken en gesloopt moeten worden, waarbij uiteindelijk ook vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels verloren zullen gaan.

De werkwijze op basis van een SMP ten opzichte van de reguliere methode van; uitsluitend onderzoek en waar nodig ontheffing aanvragen, heeft een aantal belangrijke voordelen. Ten eerste worden generieke maatregelen getroffen in alle woningen en gebouwen binnen het SMP die potentieel geschikt zijn voor beschermde soorten. Bij de reguliere methode wordt weliswaar meer onderzoeksinspanning geleverd, waarbij de op dat moment aangetroffen verblijfplaatsen ook worden gemitigeerd. Echter in de onderzoeksgebieden waar geen waarnemingen zijn gedaan worden de gebouwen niet natuurvrij gemaakt en worden meestal ook geen extra verblijfplaatsen aangebracht, wat een risico vormt op doden en verwonden bij gemiste verblijfplaatsen of eerdere verplaatsingen binnen het netwerk. Binnen het SMP wordt minder onderzoeksinspanning geleverd, maar worden de mitigerende maatregelen wel generiek en standaard uitgevoerd. De onderzoeksinspanning die geleverd wordt richt zich op de belangrijkste functies binnen het netwerk van gebouwbewonende soorten. Hierop wordt maatwerk toegepast en vindt achteraf monitoring plaats. Hierdoor blijven de netwerken in een groot verspreidingsgebied in beeld.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

23 van 28

Het werken volgens een SMP is efficiënt, omdat onderzoek, uitvoering en mitigatie gepland kunnen worden op grond van de juridische zekerheid van een generieke ontheffing. Dit heeft ook ecologische voordelen doordat natuurinclusief gerenoveerd wordt en de belangrijkste functies kort voor de uitvoering onderzocht zijn en gemitigeerd worden. Ook kan de monitoring van vergelijkbare projecten, werkmethoden en maatregelen bijdragen aan kennisontwikkeling voor de soortbescherming.

Wij komen tot de conclusie dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn voor het project .

Wettelijk belang*In de aanvraag beschreven belangen*

De situatie van te renoveren, evenals die van te slopen woningen, voldoet zonder aanpak niet aan de huidige kwaliteitseisen voor binnenklimaat volgens vigerende landelijke normen zoals het Bouwbesluit 2012. Zie bijvoorbeeld artikel 3.21 met betrekking tot wering van vocht van buiten en artikel 5.3 met betrekking tot thermische isolatie. De woningen zijn vaak slecht geïsoleerd, zonder kwalitatief luchtverversingssysteem en er is in veel gevallen sprake van vochtintrede via kozijnen, gevels en schoorstenen. Door de grote temperatuurverschillen, beperkte isolatie en te veel vocht in de woningen ontstaat condensatie en schimmelvorming, wat het binnenklimaat voor bewoners verslechtert. Het verduurzamen van bestaande woningen op grote schaal, draagt daarnaast bij aan maatschappelijke opgaves (zowel sociaal als economisch) en heeft een positief effect op het milieu. Het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee uitstoot van CO₂, draagt bovendien bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee aan de volksgezondheid. Een belangrijk doel van de grootschalige woningverbetering, het verduurzamen van bestaande bebouwing of het vervangen van oude woningen door energiezuiniger woningen, is het terugdringen van energieverbruik door het verhogen van de isolatie van bestaande woningen of bouw van energiezuiniger woningen en daarmee het verlagen van het energielabel. Hiermee wordt bijgedragen aan een verminderd energieverbruik en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en volksgezondheid tot gevolg.

Door de omvang van het woningbezit van Talis in Wijchen en in Gelderland, namelijk circa 8600 verhuureenheden, dragen die renovatie of nieuwbouw substantieel bij aan een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee een reductie in CO₂-uitstoot. Vanwege veranderingen in het klimaat en de eindigheid van fossiele brandstoffen, is er een groot belang bij het besparen van energie. Een reductie in de uitstoot van CO₂ en daarmee het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering is dan ook essentieel in het kader van klimaatmitigatie en dient een groot maatschappelijk belang, onder andere op het vlak van veiligheid en natuurbescherming

In hoofdstuk 5.2 van deel 2 Onderbouwing SMP Talis (Wijchen) worden de wettelijke belangen die op het project van toepassing zouden zijn onderbouwd

Beoordeling van belangen

We kunnen instemmen met in de aanvraag genoemde belangen zoals beschreven onder de paragrafen 5.2.1 (volksgezondheid of openbare veiligheid) en 5.2.2 (dwingende redenen van groot openbaar belang) voor het project. Het betreft de belangen die in tabel 1 van deze ontheffing en in de Wet natuurbescherming genoemd worden. Het genoemde belang “Ter bescherming van flora en fauna in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats” zoals beschreven in paragraaf 5.2.3 vinden wij onvoldoende onderbouwd, omdat voor een lokale populatie van een soort moeilijk te bepalen valt of de gunstige effecten op het groter geheel (klimaatdoelen) waar een soort indirect ook van profiteert opwegen tegen de (directe) nadelige gevolgen van een ruimtelijke ingreep.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

De maatregelen die genomen worden tijdens de uitvoering van dit SMP borgen dat de staat van instandhouding van soorten niet verslechtert. Dit gebeurt enerzijds door het nemen van mitigerende maatregelen en het realiseren van een “plus” voor soorten, anderzijds door monitoring, evaluatie en, indien nodig, aanpassing van de maatregelen.

Het werken volgens een SMP zorgt ervoor dat de staat van instandhouding van gebouwbewonende soorten wordt gegarandeerd. Onder andere doordat alle potentieel geschikte gebouwen natuurinclusief worden gerenoveerd. Het aantal verblijfplaatsen neemt daardoor toe ten opzichte van mitigatie conform de kennisdocumenten en zeker in die wijken die potentieel geschikt zijn, maar waar volgens de reguliere methode geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen.

Het standaard ongeschikt maken van potentieel geschikte verblijfplaatsen voorkomt doden en verwonden, ook op die plaatsen waar bij de reguliere onderzoeksmethode geen waarnemingen zijn gedaan.

De belangrijkste functies binnen de netwerken van de beschermde soorten (zoals kraamverblijven) worden met aanvullend onderzoek in kaart gebracht. Hierop wordt maatwerk toegepast waarbij zoveel mogelijk geprobeerd wordt de bestaande verblijfplaats in het ontwerp te behouden of afdoende te mitigeren. Doormiddel van monitoring wordt de populatietrend van de betrokken soortgroepen en de effectiviteit van de verschillende maatregelen gecontroleerd en zo nodig bijgestuurd. In bijlage D van deel 2 Onderbouwing SMP Talis (Wijchen) wordt de huidige staat van instandhouding van de aangevraagde en beschermde soorten besproken. In hoofdstuk 5.3 van deel 2 wordt onderbouwd hoe de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd wordt en mogelijk zelfs verbeterd.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Wij zijn van mening dat het werken volgens een vast stappenplan binnen een SMP voordelen biedt ten opzichte van de reguliere methodiek van het uitvoeren van protocollair onderzoek en vervolgens alleen op basis van de resultaten te mitigeren. Een generieke benadering zorgt voor een groter aanbod van geschikte voorzieningen en het voorkomen van doden en verwonden op die locaties waar verblijfplaatsen gemist zijn, doordat standaard natuurvrij gemaakt wordt binnen een project. De meerjarige planning binnen de SMP maakt het mogelijk de projecten meer gelijkmatig uit te voeren, hierdoor is beter te sturen op de kwetsbare perioden en is de mitigatie grootschaliger en beter verspreid ingezet. Het onderzoek is gericht op de belangrijkste verblijffuncties binnen een netwerk, hierop wordt maatwerk toegepast. Dit onderzoek wordt in tijd korter (max. 1,5 jaar i.p.v. 3 jaar) op de werkzaamheden uitgevoerd, waardoor er beter zicht is op de actuele situatie en er minder onopgemerkte verplaatsingen zullen plaatsvinden. Vervolgens zorgt de monitoring voor een actueel beeld van de lokale SVI en op de effectiviteit van de maatregelen. Naar verwachting zal dit op termijn ook bijdragen aan kennisontwikkeling van soortbescherming en de effectiviteit van de toegepaste mitigatie daarbij.

Enkele zeldzame vleermuissoorten die in gebouwen voor kunnen komen zijn niet aan de aanvraag toegevoegd. Deze soorten worden echter zelden of niet aangetroffen binnen reguliere renovatieprojecten. Omdat binnen het SMP geen uitsluitend onderzoek plaatsvindt zou daarmee de juridisch houdbaarheid van een generieke ontheffing onder druk komen te staan, immers kunnen deze zeldzamere soorten niet met 100% zekerheid worden uitgesloten op basis van protocollair onderzoek. Wij zien het standaard ongeschikt maken van alle potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen de projecten, als een betere borging om doden en verwonden van zeldzamere soorten te voorkomen, dan enkel doormiddel van het uitsluiten met regulier onderzoek en daarmee is wel voldaan aan de zorgplicht. Uiteraard zal bij waarnemingen van zeldzamere soorten alsnog een wijziging van de ontheffing voor het SMP of een separate ontheffing moeten worden aangevraagd. Mocht op termijn meer bekend worden over de effectiviteit van de generieke mitigatie voor de meer zeldzamere soorten dan kan dit ook meegenomen worden in de mitigatietaakstelling.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

25 van 28

Wij komen tot de conclusie dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten binnen het SMP Talis (Wijchen) zoals genoemd in tabel 1, voldoende wordt gewaarborgd en dat naar verwachting het SMP op termijn kan bijdragen aan een verbetering van deze staat van instandhouding.

Zienswijzen

Naar aanleiding van het ontwerpbesluit is een zienswijze binnengekomen.

De ecologisch adviseur van de aanvrager heeft op 22 juni 2023 per email een zienswijze ingediend.

Samenvatting van de zienswijze:

1. De adresgegevens van de aanvrager zijn niet correct.
2. De samenvatting van het procesverloop is niet correct weergegeven.
3. De projecten die in het najaar van 2023 mogelijk uitgevoerd worden onder de ontheffing, kunnen niet conform de voorschriften voor 1 januari 2023 zijn aangemeld.
4. Bezwaarmaker (adviseur) is het niet eens met de tijdelijke mitigatie die mogelijk moet worden aangebracht conform voorschrift 17 en 18.
5. Bezwaarmaker verzoekt de geldigheid van het aanvullend onderzoek op 3 jaar te stellen.
6. Bezwaarmaker geeft aan dat met een geldigheid van 1,5 jaar en de in voorkomende gevallen, verplichte tijdelijke mitigatie, onvoldoende geanticipeerd kan worden op de resultaten van het aanvullend onderzoek.

Reactie op zienswijze

1. Adresgegevens zijn aangepast in besluit.
2. Er heeft in 2022 een gesprek plaatsgevonden met Arcadis, Talis en de gemeente Wijchen. De uitwerking van de systematiek en onderbouwing voor particulieren onder een SMP voor de gemeente Wijchen was en is nog onvoldoende. Woningcorporaties kunnen wel een generieke ontheffing aanvragen voor hun woningbezit (over meerdere gemeenten) om zo projecten beter planbaar en (kosten)efficiënter te maken. Na het overleg is door Arcadis namens Talis Wijchen een generieke ontheffing aangevraagd waarvoor deze ontheffing is afgegeven. Als in een later stadium de gemeente Wijchen een eigen SMP kan hebben en hiervoor een ontheffing heeft, kan op onderdelen de samenwerking en synergie weer worden gezocht. De procesbeschrijving in de inleiding van dit besluit is hierop aangepast.
3. We begrijpen dat voorschrift 10 niet na te leven is voor projecten die onder deze ontheffing in 2023 al van start kunnen gaan, voor die projecten geldt voorschrift 10 dan uiteraard nog niet.
4. De voorschriften zijn van toepassing bij grotere kolonies huismussen en bij gierzwaluwen. Gierzwaluwen zijn erg plaatstrouw en daarbij maar een deel van het jaar in ons land aanwezig. Als er in de directe omgeving van de voor hun bekende broedlocatie geen geschikte nestplaatsen aanwezig zijn, of gewerkt wordt, is er een risico op verlies van broedsucces. De range waarbinnen geschikte en ongestoorde verblijfplaatsen aanwezig moeten zijn hebben we van 100 meter al aangepast in 150 meter. Als dit niet mogelijk is staan er nog twee mogelijkheden open, of men werkt bij een projectwoning met gierzwaluwnest (of grotere kolonie huismussen) volledig buiten de broedperiode, of men zorgt dat er tijdelijke mitigatie (gewinning tijdens broedperiode) wordt aangebracht. Uiteraard kunnen deze later weer hergebruikt en/ of verwijderd worden. We passen de voorschriften daarom niet aan.
5. Wij vinden al dat er een ecologisch risico optreedt door soortgericht onderzoek voor drie jaar houdbaar te laten zijn. Belangrijke verblijfsfuncties verplaatsen zich soms al binnen een seizoen. Hoe korter het onderzoek op de uitvoering zit, hoe minder risico dat er kwetsbare of belangrijke functies over het hoofd worden gezien en hoe beter de mitigatie gericht kan worden op de aanwezige functies.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

26 van 28

Doordat er binnen een generieke ontheffing, geen aparte ontheffing per project hoeft te worden aangevraagd, wordt al een aanzienlijke tijdswinst en flexibiliteit voor de planning bewerkstelligt. Daarmee is het niet nodig om het onderzoek 3 jaar houdbaar te laten zijn. Omdat er natuurlijk altijd dingen tegen kunnen zitten willen we de uitvoeringsperiode (= start ongeschikt maken) op maximaal 2 jaar zetten (24 maanden na laatste onderzoek) daarbij dienen dan wel in hetzelfde jaar na eerst een melding hierover, de kwetsbare verblijffuncties (kraamverblijf, vogelkolonies > 5 en massawinterverblijf) gemonitord te worden, zodat duidelijk is of ze nog op dezelfde plek zitten. Als dat niet gebeurt geldt de 1,5 jaar (18 maanden na laatste onderzoek). Zie hiervoor het nieuwe voorschrift 34 en de beschrijving op bladzijde 12 van de ontheffing.

6. Wij zien niet waarom dit niet mogelijk is. De initiatiefnemer kan buiten de broedperiode van de gierwaluw werken als er gierwaluwen verwacht worden, of men kan ervoor zorgen dat er op voorhand voldoende permanente voorzieningen, of centraal aangebrachte tijdelijke voorzieningen, binnen 150 meter van de projectwoningen beschikbaar zijn. In het geval dat men de eventueel noodzakelijke tijdelijke voorzieningen pas wil aanbrengen na afronding van het onderzoek, moet men voor de gewinning een volledige broedperiode afwachten en kan men pas in het najaar (na broedperiode) starten. Met de optie om twee jaar na afronding van het aanvullend onderzoek te starten (cf. voorschrift 34), hoeft vanwege de verwachte plaatstrouwheid van de gierwaluwen niet in het seizoen voorafgaand gemonitord te worden of de dieren nog aanwezig zijn, maar kan men deze tijd gebruiken om in de broedperiode, waarin de gewinning moet plaatsvinden, bij de tijdelijke kasten geluiden af te spelen, zodat deze sneller gevonden zullen worden. Daarna kan men in april daaropvolgend zonnodig nog ongeschikt maken dit valt dan binnen de twee jaar na het onderzoek.

Conclusie

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1.

Wij vinden de belangen “volksgezondheid of de openbare veiligheid” en “andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten” voldoende onderbouwd en van toepassing.

De ontheffing wordt niet afgegeven voor het belang “ter bescherming van flora en fauna in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats”.

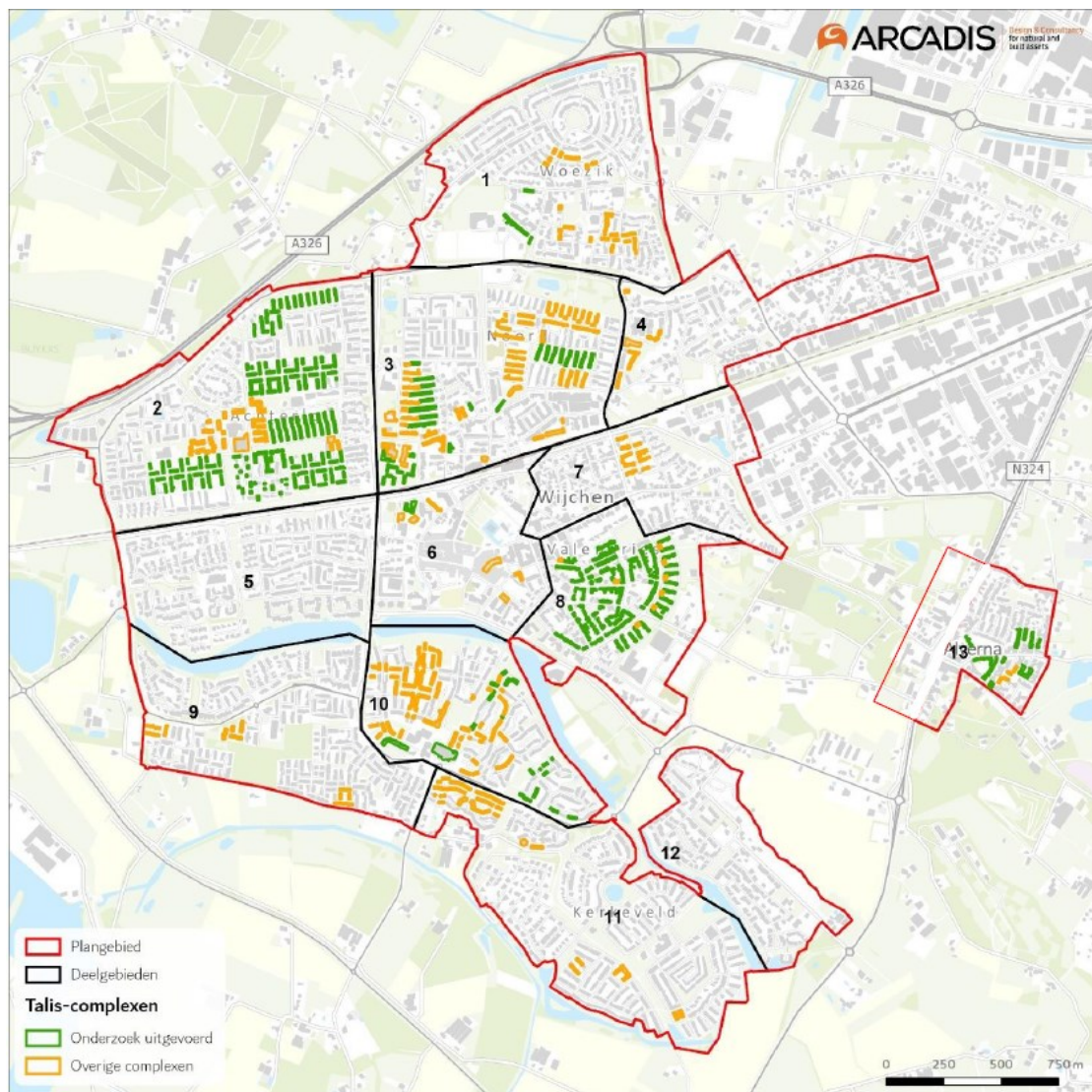
Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van onderdelen van de tekst en voorschriften van de ontheffing, voorschrift 34 is nieuw toegevoegd aan de ontheffing. Voorschrift 35 en 36 zijn doorgenummerd.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BIJLAGE 2 – KAART PROJECTGEBIED

Figuur 1. Plangebied SMP Talis (Wijchen). Het betreft ongeveer 8600 verhuureenheden. De complexen van Talis zijn weergegeven (oranje) en de daarvan reeds onderzochte complexen (groen). NB: het plangebied bij Averna, nr 13, is gewijzigd waardoor nog niet alle panden van Talis hier zijn weergegeven. Zie figuur 2 hieronder voor de deelgebieden en de straten erbinnen.

Datum

4 augustus 2023

Zaaknummer

2023-001950

Blad

28 van 28

Deelgebied	Straten
1 Woezik-Saltshof	Saltshof, Veenhof, Woeziksestraat, Holenbergseweg, Pascalisstraat, Heuvelstraat
2 Achterlo	Heilige Stoel, Homberg, Kraaijenberg
3 Noord	Diverse straten 'Vogelbuurt', Passedwardsstraat, Tunnelweg
4 Zesweg	Divers
5 Blauwe Hof-Aalsburg	Blauwe Hof-Aalsburg
6 Centrum	Divers
7 Tussen Stations- en Kasteellaan oost	Diverse straten "Bloemenbuurt", Nieuweweg
8 Valendries	Divers
9 Zuidwest	Sluiskamp, Oudelaan, Zevendreef, Zesakkers, De Grippen, Kronenland, Abersland
10 Diepvoorde-Hoogmeer-Ververt	Diepvoorde-Hoogmeer-Ververt
11 Kerkeveld	Divers
12 Huurlingsedam	Divers
13 Alverna	Divers

Figuur 2. Overzicht straten en namen deelgebieden SMP Talis (Wijchen).